

לכבוד מר פואד בן אליעזר שר התעשייה התעסוקה והמסחר פקס: 02-6662908	לכבוד מר יעקב נאמן שר המשפטים פקס: 02-6467085	לכבוד מר בנימין נתניהו ראש הממשלה פקס: 02-6546717
לכבוד ח"כ ראובן ריבלין יו"ר הכנסת פקס: 02-6496193	לכבוד ח"כ דוד רותם יו"ר ועדת חוקה, חוק ומשפט פקס: 02-6753199	לכבוד ירון ביבי מנכ"ל מנהל מקרקעי ישראל פקס: 02-6208427
לכבוד עו"ד יהודה וינשטיין היועמ"ש לממשלה פקס: 02-6467001		

הנדון: ה"ח לתיקון פקודת האגודות השיתופיות (ועדות קבלה ביישובים קהילתיים),

התש"ע-2010

בשם העמותות:

קול אחר בגליל; המרכז הערבי לתכנון אלטרנטיבי; הקשת הדמוקרטית המזרחית; במקום – מתכננים למען זכויות תכנון; הבית הפתוח בירושלים לגאווה ולסובלנות; עדאלה – המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל

הריני לפנות אליכם בבקשה לפעול באופן מיידי לביטול הצעת חוק לתיקון פקודת האגודות השיתופיות (ועדות קבלה ביישובים קהילתיים), התש"ע-2010 (להלן: "הצעת החוק"), כדלקמן:

1. הארגונים הנ"ל הינם ארגוני זכויות אדם וארגוני שינוי חברתי והם עותרים בעתירת בג"ץ 8036/07 אבריק-זבידאת נ' מינהל מקרקעי ישראל, שנושאה הוא מנגנון ועדות הקבלה הפועל מכוח החלטה 1095 של מועצת מינהל מקרקעי ישראל. העתירה מבקשת, בין היתר, את ביטול ההחלטה הנ"ל ואת ביטול המנגנון של ועדות קבלה. ביום 6.1.2009 הוציא בית המשפט העליון מלפניו צו על תנאי בעתירה. אי לכך, הצעת החוק נועדה למנוע כל החלטה של בית המשפט העליון המבקרת את מנגנון ועדות הקבלה ואת הקריטריונים והשיקולים שלפיהם הוא פועל. מצב דברים זה פוגע בשלטון החוק ובעקרון הפרדת הרשויות במדינה.

2. ביום רביעי 27.10.10 אושרה הצעת החוק בוועדת החוקה, חוק ומשפט בכנסת. הצעת החוק מעגנת בחקיקה את מנגנון ועדות הקבלה הפועל זה שנים רבות לצורך סינון מועמדים להקצאת

5. קרקע למגורים ביישובים הקהילתיים ובהרחבות הקהילתיות במושבים ובקיבוצים ברחבי המדינה. עניין לנו בכ-695 יישובים (647 יישובים חקלאיים ו-48 יישובים קהילתיים), אשר מהווים כ-68.3% מסך כל היישובים במדינת ישראל (במדינה 1,017 יישובים, מהם 196 עירוניים ו-821 כפריים¹) ו-84.7% מכלל היישובים הכפריים.²

3. יישובים אלה ממוקמים ומאוגדים מוניציפלית ב-52³ מועצות אזוריות, אשר חולשות על כ-81%⁴ משטח המדינה וכוללות 840 יישובים, אשר רובם, 695 במספר (83%), הם יישובים חקלאיים וקהילתיים (יישובים אשר עליהם יחול התיקון לפקודה הנ"ל).

4. על פי סעיף 6 להצעת החוק:

"ועדת קבלה רשאית לסרב לקבל מועמד ליישוב הקהילתי בהתבסס על אחד או יותר משיקולים אלה בלבד:

[...]

(4) המועמד אינו מתאים לחיי חברה בקהילה; החלטת ועדת קבלה לסרב לקבל מועמד בשל שיקול זה, תהיה על סמך חוות דעת מקצועית;

(5) חוסר התאמה של המועמד למרקם חברתי-תרבותי של היישוב, שיש יסוד להניח כי יהיה בו כדי לפגוע במרקם זה;"

5. הצעת החוק יוצרת אבחונים לצורך הפרדה במגורים, אשר אינם קיימים ואינם מוכרים בעולם המשפט, כגון אבחנות על רקע "התאמה לחיי חברה בקהילה", הנבדקת על פי נתונים פסיכולוגיים, וכן אבחנות על רקע שיקולים הנוגעים למרקם חברתי-תרבותי. לפי ההיגיון העומד מאחורי הצעת החוק, בני או בנות תרבויות או מעמד חברתי שונים אינם בהכרח יכולים להתגורר בשכנות. הנחה זאת תהיה נכונה למגורים של יהודים לצד ערבים, של יהודים ממוצא אתיופי ליד יהודים אחרים, של מזרחיים בשכנות לאשכנזים, של דתיים ליד חילוניים, של עניים עם עשירים, של הומואים ולסביות ליד סטרייטים ולרשימה אפשר להוסיף אינספור קבוצות ותתי קבוצות למיניהן. מכאן, שנקודת המוצא של הצעת החוק מבקשת להצדיק באופן עקיף את ההפליה על רקע של שונות תרבותית או חברתית – מכיוון שמלכתחילה היא מצדיקה את ההפרדה על בסיס זה באצטלות של "התאמה חברתית" או שמירה על "מרקם חברתי-תרבותי".

6. ודוק, ענייננו בחלוקת קרקע ציבורית ביישובים לא ייעודיים, אשר כללי המשפט הציבורי מחייבים את חלוקתה באופן שוויוני ולפי עקרונות הצדק החלוקתי, שלפיהם כל אזרח זכאי להתגורר בכל יישוב כזה או בכל כפר או עיר במדינת ישראל. פסילת מועמדותו של האזרח או התושב אסור שתהיה על בסיס תכונותיו האישיות, מעמדו החברתי, מעמדו האישי, תרבותו, לאומו, דתו, השקפותיו הפוליטיות, נטיותיו המיניות, צבע עורו או מוצאו העדתי. בפסיקה העליונה נקבע באופן עקבי כי המקרקעין של מדינת ישראל יחולקו באופן שוויוני, לטובת כלל האזרחים ולמען הציבור כולו. בפרשת עמותת שיח חדש נקבע, למשל:

"המינהל משמש נאמנו של הציבור בנהלו את מקרקעי המדינה. עליו לנהלם תוך שמירה על אינטרס הציבור בהם, לרבות שמירה

¹ ללא היישובים בגולן ובגדה המערבית.

² עיבוד נתוני השנתון הסטטיסטי לישראל 2009, מס' 60, טבלה מס' 2.9.

³ בלי המועצות האזוריות הנמצאות בגולן (1) ובגדה המערבית (6).

⁴ עיבוד נתוני מערכת המידע הגיאוגרפי GIS, עדאלה.

על המקרקעין לתועלת הציבור כולו, כולל הצורך להימנע ממתן טובות הנאה בלתי מוצדקות במקרקעין לאחרים. כנדרש מכל גוף מינהלי, על המינהל לפעול בהגינות על פי שיקולים ענייניים ובשוויון, תוך מתן הזדמנויות שוות לכלל הציבור. אחת התכליות הכלליות של כל גוף מינהלי היא לנהוג בשוויון. כך גם בקביעת מדיניות הקצאת קרקעות ויישומה"⁵.

7. על כן, הפגיעה בזכותו של האזרח לבחור את מקום מגוריו בתוך הטריטוריה של המדינה הינה פגיעה בכבודו, בשוויונו ובחירותו של האזרח, בניגוד למצוות חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. אמנם חלק מהספרות מבקשת להצדיק אבחנות אלה אך ורק כשמדובר במאפיינים תרבותיים מובהקים וייחודיים של קבוצות מיעוט, כמו המקרה של האוכלוסייה החרדית והאוכלוסייה הערבית בישראל, מתוך רצון לשמור על תרבותו של מיעוט ייחודי מפני תרבותו של הרוב, אך הצעת החוק אינה עוסקת במקרים אלה.

8. בנוסף, מבחני הקבלה שאליהם מתייחסת הצעת החוק הם מבחנים עמומים ביותר, המאפשרים מתן שיקול דעת רחב ביותר לוועדות הקבלה בנושא כה שלטוני הנוגע באכלוסם של אזרחים ובחלוקתם של משאבי ציבור. לכן, ובניגוד לעקרונות המשפט המינהלי, הצעת החוק מבקשת להפריט את זכותם של אזרחי המדינה בבחירת מקום מגוריהם.

9. בפס"ד **קעדאן** פסל בית המשפט העליון את מדיניותו של מינהל מקרקעי ישראל, המדירה את האזרחים הערבים מרכישת קרקע ביישוב שנבנה בשיתוף עם הסוכנות היהודית, אף על פי שהוראות התקנון הפנימי של הסוכנות היהודית קובעות כי משאביה מיועדים אך ורק ליהודים; ובבג"ץ **9205/04, עדאלה נ' מינהל מקרקעי ישראל**, הסכים היועץ המשפטי לממשלה עם העתירות שדרשו להחיל את עקרון השוויון על מינהל מקרקעי ישראל גם בשיווק הקרקעות הרשומות על שם הקרן הקיימת לישראל, אף שהוראות תקנונה של קק"ל מייעדות את קרקעותיה ליהודים בלבד. סוגיות משפטיות אלו אינן נוגעות רק לעניין השוויון על בסיס לאום. אלה מגמות המחזקות בעיקר את התיזה המשפטית, שלפיה אסור למדינה או לסוכניה לחלק את משאבי הציבור בניגוד לעקרון השוויון גם במקרים שבהם מדובר בעניינים ערכיים או אידיאולוגיים מובהקים. מקל וחומר כשמדובר בהצעת החוק שבה עסקינן, המתייחסת לסמכותם השרירותית של חלק קטן מאזרחי המדינה לפגוע בזכותם של האזרחים להתגורר בכל מקום הנמצא בשליטתה הקניינית המלאה של מדינת ישראל.

בהתחשב בכל האמור לעיל, הינכם מתבקשים בזאת לפעול לביטול הצעת החוק הנ"ל ולאי קידומה לקראת הצבעה בכנסת.

בכבוד רב,

סוהאד בשארה, עו"ד

העתקים:

חברי הכנסת ה-18

⁵ בג"ץ 3939/99, קיבוץ שדה נחום ואח' נ' מינהל מקרקעי ישראל ואח', פ"ד נו(6) 25, 64 (2002).